

Meedoen in Haren

**2011 tot en met 2014
(concept)**

Beleid over de wet participatiebudget:

- **re-integratie**
- **inburgering**
- **volwasseneducatie**

Inhoudsopgave	Bladzijde
Samenvatting	3
Aanleiding	4
1. Wet participatiebudget	4
2. Participatie in Haren	5
3. Ontwikkelingen	7
4. Visie op participatie	7
5. Doelgroep	9
6. Wat willen wij de komende vier jaar bereiken?	10
7. Wat gaan we doen om deze doelen te bereiken?	11
8. Participatiebudget 2011 tot en met 2014	12
Bijlage 1 Financiering en verantwoording Participatiebudget	13
Bijlage 2 Afkortingenlijst	15

Samenvatting

Met de wet participatiebudget zijn de gemeentelijke middelen voor re-integratie, inburgering en volwasseneneducatie gebundeld, met als doel om de samenhang tussen de verschillende beleidsterreinen te stimuleren. In deze notitie wordt omschreven hoe wij het participatiebudget willen inzetten en welke prioriteiten wij hierbij stellen.

Landelijk is de regeling “werken naar vermogen” in ontwikkeling waarbij ook een bezuiniging voor de re-integratiemiddelen wordt ingeboekt op landelijk niveau. Daarnaast is er een landelijke regeling in de maak waarbij het VAVO uit de gemeentelijke middelen wordt overgeheveld via het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) rechtstreeks naar de scholen. De gevolgen voor de toekomst en de hoogte en beschikbaarheid van het Participatiebudget is op dit moment niet te voorspellen. De keuzes die we in dit beleidsplan maken, worden gemaakt op grond van de huidig bekende gegevens. Dit kan betekenen dat in de toekomst wellicht bepaalde keuzes bijgesteld moeten gaan worden. Bijvoorbeeld bij teruglopend participatiebudget. De visie van de gemeente Haren is dat iedereen mee moet doen in de samenleving: iedereen hoort erbij en draagt een steentje bij aan de samenleving. Deelname is in eerste instantie de verantwoordelijkheid van de burger zelf. De burger kan indien nodig ondersteuning krijgen voor het bevorderen van de sociale, educatieve en economische redzaamheid. Het participatiebudget biedt de mogelijkheden om onze dienstverlening integraal aan te bieden. Wij hanteren hierbij de participatieladder.

De doelgroep van het Participatiebudget is breder dan de doelgroepen die de gemeente heeft vanuit de drie materiewetten. Wij vinden dat de prioritaire doelgroep voor het aanbieden van voorzieningen zijn: bijstandsgerechtigden ingevolge de WWB, WIJ, loaw en loaz, inburgeraars, laaggeletterden en jongeren zonder startkwalificatie. Jaarlijks wordt er een uitvoeringsnotitie geschreven waarin uiteengezet wordt hoe bovenstaande doelstellingen uitgevoerd gaan worden. Deze uitvoeringsnotitie wordt vastgesteld door het college en ter informatie naar de raad gezonden. Vooralsnog gaan wij er vanuit dat de activiteiten die benodigd zijn om de doelen te halen bekostigd kunnen worden uit het participatiebudget.

Wij willen de komende vier jaar rekening houdend met de gestelde prioriteiten:

- het klantenbestand WWB in 2011 met 15% verminderen en de volgende jaren met 10% per jaar;
- het aantal WWB cliënten op traject verhogen naar 100%;
- in principe geen volledige ontheffing meer verlenen voor de arbeidsverplichting voor de doelgroep WWB;
- voor de inburgeringstrajecten na afloop van de aanbestedingstermijn per 1 januari 2012 de inkoop van de inburgeringstrajecten op een individuele basis in te kopen (maatwerk);
- tot 1 januari 2014 zoveel mogelijk inburgeraars laten inburgeren;
- zoveel mogelijk inwoners een startkwalificatie te laten behalen;
- het in stand houden van het voortgezet algemeen volwassenen onderwijs (VAVO) voor jongeren tot 23 jaar die buiten de Rutte-route¹ vallen en nog geen startkwalificatie hebben;
- meer sturing op de deelname van deelnemers aan het VAVO en het rendement van de cursussen;
- het voorbereidend jaar voor hoog opgeleide nieuwkomers voor de schakeling naar het HBO of universiteit in stand houden;
- In stand houden van de alfabetiseringscursussen voor allochtonen ter voorbereiding op de inburgering en laaggeletterden.

---

¹ Bij de Rutte-route is er sprake van bekostiging van het VAVO via het voortgezet onderwijs. Leerlingen blijven ingeschreven op de school voor voortgezet onderwijs maar bezoeken het VAVO. De scholen voor het voortgezet onderwijs hevelen hun ontvangen leerlingbudget voor deze leerling over naar de school die het VAVO verzorgt.

Aanleiding

De Wet Participatiebudget bundelt de gemeentelijke middelen voor re-integratie, inburgeringsvoorzieningen en volwasseneneducatie. Deze wet moet bijdragen aan het vergroten van de arbeidsparticipatie en de inburgering en het bevorderen van maatschappelijke participatie door educatie. Met de Wet participatiebudget hebben gemeenten meer bestedings- en beleidsruimte gekregen. Achterliggende gedachte is dat deze wet de samenhang tussen de verschillende beleidsterreinen stimuleert. In deze notitie wordt omschreven welke doelen wij willen behalen en hoe dit in de gemeente Haren ingezet zal worden. Met de op handen zijnde wijzigingen in het regeringsbeleid op het gebied van de onderkant van de arbeidsmarkt (WWB, WSW, Wajong) evenals door de op handen zijnde kortingen op het participatiebudget is het nodig om beleidskeuzes te maken. De ambities die wij in deze notitie formuleren zijn mede afhankelijk van de in te zetten middelen (organisatorische factoren) en de ontwikkelingen rond de wet werken naar vermogen die op de planning staat voor 1 januari 2012.

1. Wet participatiebudget

De bundeling van de middelen voor re-integratie, inburgering en educatie is ingezet om mensen gemakkelijker aan een baan te helpen en maatschappelijke participatie te bevorderen. De drie wetten (Wet werk en bijstand, de Wet inburgering en de Wet educatie en beroepsonderwijs) blijven afzonderlijk van elkaar van kracht. De budgetten blijven ook apart op de begrotingen van de betrokken ministeries staan. Gemeenten ontvangen de middelen voortaan als een budget en krijgen meer ruimte in de besteding daarvan. Hiermee hebben gemeenten met het budget meer ruimte om eigen afwegingen te maken in de nadruk die ze op de verschillende doelen willen leggen. Daarnaast hebben gemeenten meer ruimte om te bepalen wie in aanmerking komt voor een bepaalde voorzieningen en meer mogelijkheden om combinatietrajecten in te zetten.

Er gelden twee bestedingsregels voor het participatiebudget:

De eerste bestedingsregel is dat gemeenten het besteden aan een participatievoorziening. Dan gaat het om:

- Re-integratievoorzieningen zoals bemiddeling, loonkostensubsidies, gesubsidieerde arbeid, sociale activering, kinderopvang, stage en schuldhulpverlening als onderdeel van een re-integratietraject (voorzieningen die gericht zijn op uiteindelijke reguliere arbeidsinschakeling).
- Inburgeringsvoorzieningen (voorzieningen die opleiden tot het inburgeringsexamen of het staatsexamen NT2 I of II).
- Volwasseneneducatie zoals bijvoorbeeld VAVO, NT2 cursussen en cursussen basisvaardigheden.
- Taalkennisvoorzieningen gericht op het leren van Nederlands dat nodig is voor het afronden van een MBO-opleiding (niveau 1 of 2).

De voorzieningen kinderopvang, schuldhulpverlening en medische advisering mogen alleen betaald worden uit het participatiebudget wanneer zij onderdeel uitmaken van een re-integratietraject en niet wanneer zij onderdeel uitmaken van een inburgerings- of educatietraject.

Verder is nadrukkelijk bepaald dat uitvoeringskosten niet mogen worden gefinancierd uit het participatiebudget.

Gemeenten kunnen participatievoorzieningen inkopen of zelf uitvoeren. Wanneer een gemeente het in eigen beheer doet mag zij de kosten slechts ten laste van het participatiebudget brengen als ze direct aan de geleverde participatievoorziening zijn toe te rekenen.

De tweede bestedingsregel is dat een participatievoorziening enkel verstrekt mag worden aan Nederlander en vreemdelingen die door de wet gelijk gesteld zijn aan Nederlanders van 18 jaar of ouder en van 16- of 17 jaar wanneer geen sprake (meer) is van leer- of kwalificatieplicht of wanneer schooluitval dreigt en een startkwalificatie alsnog behaald kan worden door een leerwerktraject. Het participatiebudget mag niet worden ingezet voor bijvoorbeeld algemeen arbeidsmarktonderzoek of benchmarks, waarbij de kosten niet direct zijn toe te rekenen aan re-integratie dan wel participatie van individuen.

De budgetonderdelen voor educatie en inburgering worden deels verdeeld op basis van outputverdeelstaven. Dat betekent dat de omvang van het budget gedeeltelijk afhankelijk is van de geleverde prestaties. Daarnaast geldt voor het budgetonderdeel educatie dat deze middelen in ieder geval tot en met 31 december 2012 zijn geormerkt en besteed dienen te worden bij ROC's. Voor de gemeente haren zijn dit het Noorderpoort en Alfa College.

In deze beleidsnota geeft de gemeente Haren aan hoe zij om wil gaan met de ruimte die de Wet participatiebudget biedt. Wij willen de ruimte die de Wet participatiebudget biedt benutten om het beter te doen. Hoe wij dit willen doen, komt verder in het jaarlijkse uitvoeringsplan aan de orde.

2. Participatie in Haren

Wet werk en bijstand (WWB)

De gemeente heeft vanuit de WWB de verantwoordelijkheid om bijstandsonvangers en werkloze niet uitkeringsgerechtigden te ondersteunen bij de arbeidsinschakeling. Het doel van de WWB is om zoveel mogelijk mensen aan het werk te krijgen en het beroep op bijstand te voorkomen en te verminderen.

De afgelopen jaren is ons bestand gegroeid van gemiddeld 160 naar 174 cliënten WWB. Ons huidige klantenbestand voor de WWB is ziet er als volgt uit (peildatum 01-01-2011):

Aantal personen WWB/WIJ:

man: 91	vrouw: 83
---------	-----------

Leeftijd:

jonger dan 27 jaar: 19	27-45 jaar: 78	45-55 jaar: 33	55-65 jaar: 44
------------------------	----------------	----------------	----------------

Duur uitkering:

0-3 maand: 19	3-12 maand: 43	1-5 jaar: 47	5-10 jaar: 29	10 jaar of langer: 36
---------------	----------------	--------------	---------------	-----------------------

Inburgering (Wi):

Inburgering is een eerste stap op weg naar integratie. Belangrijke voorwaarde voor deelname aan de Nederlandse maatschappij is kennis van de Nederlandse samenleving en taal. Voor integreren en/of inburgeren is niet alleen arbeidsparticipatie van belang, maar ook actief meedoen aan en betrokken zijn bij de samenleving. Inburgeringsplichtingen bepalen zelf hoe zij zich op het inburgeringsexamen voorbereiden. Ze zijn zelf verantwoordelijk voor het met goed gevolg afleggen van het examen. De gemeente verstrekt informatie en advies en beoordeelt wie via de gemeente een aanbod ontvangt voor een inburgeringstraject.

Ook stelt de gemeente vast welke personen uitgezonderd worden van de inburgeringsplicht. En ten slotte heeft de gemeente een belangrijke taak als handhaver van de wet.

Het klantenbestand voor de inburgering ziet er als volgt uit:

Aantal inburgeringstrajecten per 1 januari 2011: 30

Volwasseneneducatie (WEB):

Om de mogelijkheden om mee te doen in de samenleving en de zelfredzaamheid van mensen in de maatschappij te bevorderen kan de inzet van educatie een middel zijn. Het volgen van een opleiding kan mensen bijvoorbeeld sociale vaardigheden geven die nodig zijn voor persoonlijke ontplooiing, doorstroom naar een vervolgopleiding of een reguliere baan. Daarnaast helpt de aanpak van laaggeletterdheid in het voorkomen van isolatie van mensen. De rol van gemeenten, als het gaat om integratie en activering van mensen in de samenleving, is breed. Zo wordt volwasseneneducatie ook ingezet in het tegengaan van voortijdig schoolverlaten van jongeren van 16 tot 23 jaar.

In algemene zin is de educatie gericht op het bevorderen van persoonlijke ontplooiing ten behoeve van het maatschappelijk functioneren van volwassenen. Educatie bestaat uit de volgende trajecten:

- VAVO, gericht op diploma of onderdelen van dit diploma (VMBO-tl/HAVO/VWO);
- Opleiding gericht op breed maatschappelijk functioneren;
- Opleiding Nederlands als 2e taal I en II, niveaus B1 en B2 van het raamwerk NT2;
- Opleiding Nederlands als 2e taal niveau A1 en A2 (raamwerk NT2);
- Opleiding Nederlands als 2e taal gericht op alfabetisering;
- andere opleidingen gericht op sociale redzaamheid.

De gemeente Haren biedt vanuit de volwasseneneducatie de volgende opleidingen aan:

	Aantal deelnemers 2010
VAVO	14
Alfabetisering (NT1 En NT2)	14
Vorbereidend jaar	0
Basisvaardigheden (b.v. digitale vaardigheden, Nederlands voor niet inburgeringgerechtigden)	5

Alle bovengenoemde opleidingen worden, in het kader van de nog verplichte winkelnering, door het Noorderpoort en Alfa College uitgevoerd. Deze verplichte winkelnering vervalt eind 2012. De groep inburgeraars die niet kunnen lezen en schrijven maken hoofdzakelijk deel uit van de groep alfabetisering. Laaggeletterdheid zou volgens het landelijk gemiddelde in Haren ongeveer bestaan uit 13% van de bevolking (onderzoek van cinop uit 2007 vanuit het landelijke aanvalsplan laaggeletterdheid). Om deze doelgroep te bereiken is er in 2008 een conferentie georganiseerd in Haren waarbij alle maatschappelijke partners en werkgevers voor zijn uitgenodigd om informatie te verstrekken over laaggeletterdheid en hoe dit te herkennen. Dit heeft echter geen duidelijk beeld opgeleverd van de omvang van laaggeletterdheid in Haren. Op vervolg van de conferentie is er in 2009 en 2010 een cursus aangeboden aan de professionals voor herkenning van laaggeletterdheid georganiseerd door het NPC. Wegens te weinig belangstelling is deze cursus niet doorgedaan. De omvang van de doelgroep laaggeletterden is dus nog steeds onduidelijk. In het uitvoeringsplan participatiebudget zal verder aandacht worden besteed aan de wijze waarop de doelgroep laaggeletterden kan worden bereikt.

3. Ontwikkelingen

Vanuit het Rijk wordt er gewerkt aan een wet voor de WWB, WIJ, Wajong en WSW; de regeling “werken naar vermogen”. Het streven is om deze regeling in te laten gaan per 1 januari 2012. Voor jongeren die volledig en duurzaam arbeidsongeschikt zijn, blijft de Wajong bestaan. Huidige WSW'ers worden niet herkeurd. Mensen met een indicatie voor een beschutte werkplek houden toegang tot de WSW. Arbeidsgehandicapten met een beperkte verdien capaciteit worden zoveel mogelijk via loondispensatie aan de slag geholpen bij reguliere werkgevers. Voor deze groep is een regeling voor begeleid werken beschikbaar met loonaanvulling tot maximaal het wettelijk minimumloon en persoonlijke voorzieningen (begeleiding, aanpassing werkplek). Overige middelen voor re-integratie worden alleen nog selectief ingezet voor kwetsbare groepen op de arbeidsmarkt. De besparing op de re-integratie voor 2012 wordt taakstellend ingeboekt. In 2011 komt er in de Tweede kamer een notitie met een nadere uitwerking van de plannen.

Het budget voor de inburgering wordt gedurende de komende jaren afgebouwd. Vanaf 2014 wordt er landelijk structureel 333 miljoen euro op inburgering bezuinigd. De komende jaren zijn er nog voldoende middelen voor de gemeenten beschikbaar om de lopende inburgeringscursussen aan te kunnen bieden. Met ingang van 1 januari 2014 komt de bijdrage in het participatiebudget voor de inburgering te vervallen. Nieuwkomers moeten daarna zelf hun inburgering gaan betalen (of via een leenstelsel) en zich zelfstandig voorbereiden op het examen. Dat geldt ook voor mensen die hier al langer zijn. Zij kunnen daarbij gebruik maken van bestaande voorzieningen.

In februari 2011 wordt er een wetswijziging besproken die betrekking heeft op de bekostiging van het VAVO. Het VAVO wordt bekostigd vanuit het Participatiebudget (educatiedeel). De Commissie Onderwijs en Besturing BVE wil de minister adviseren het VAVO rechtstreeks via OCW te laten bekostigen. Gevolg hiervan is dat de middelen voor het VAVO aan het Participatiebudget worden onttrokken. Daarmee wordt het educatiebudget, waardoor sinds de invoering van het Participatiebudget al bijna is gehalveerd, nog beperkter. Dit heeft als gevolg dat het aanbod educatie zich beperkt tot de wettelijke verplichte taken (alfabetisering, nt1 en nt2 en VAVO). Voor het restant van het educatiebudget heeft Minister van Bijsterveld een aanvullend voorstel gedaan. Zij stelt voor dat gemeente het restant van het educatiebudget alleen nog voor taallessen voor allochtonen en autochtonen bij ROC's in mogen kopen.

Op provinciaal niveau wordt momenteel overleg gevoerd over het VAVO. Reden hiervan is dat het aantal deelnemers per gemeente jaarlijks verschilt waardoor de ROC's per gemeente nadere afspraken moeten maken. Het totaal aantal deelnemers fluctueert echter niet sterk. In de tijd dat de inkoop van educatie nog door de Regio Centraal Groningen voor de RCG-gemeenten werd uitgevoerd hadden de ROC's hier geen problemen mee. De onderlinge verschillen in het aantal deelnemers werd door de centrale inkoop gezamenlijk opgevangen. Omdat een soortgelijke situatie voor de ROC's wenselijk is hebben zij initiatief genomen tot een breed provinciaal overleg.

4. Visie op participatie

Participeren betekent meedoen en je steentje bijdragen aan de maatschappij. Wanneer mensen naar vermogen participeren, biedt dat mogelijkheden voor integratie, emancipatie en onafhankelijkheid.

Voorwaarde om daadwerkelijk te kunnen meedoen, is dat mensen zelfredzaam zijn. Economisch, educatief en sociaal zelfredzaam. Mensen zijn economisch zelfredzaam als zij in hun eigen levensonderhoud kunnen voorzien door middel van betaalde arbeid.

Mensen zijn sociaal zelfredzaam als zij de taal beheersen, de weg weten in onze samenleving, kunnen lezen en schrijven, met geld om kunnen gaan en sociaal vaardig zijn. Mensen zijn educatief zelfredzaam als zij beschikken over een startkwalificatie zodat ze kansen hebben op de arbeidsmarkt. Meedoen biedt ontwikkeling- en ontplooiingsmogelijkheden aan burgers, vergroot het welzijn, is goed voor de maatschappelijke en economische ontwikkeling en de leefbaarheid van onze samenleving. Een voorwaarde om daadwerkelijk te kunnen meedoen, is dat mensen zelfredzaam zijn.

Bij het participatiebeleid staat het bevorderen van de zelfredzaamheid voorop. Het hoogste niveau van zelfredzaamheid is economische zelfredzaamheid. Economische zelfredzaamheid stelt mensen in staat voor zichzelf (en hun gezin) te zorgen: ze kunnen de huur betalen, zorgen voor 'brood op de plank', hebben contacten buiten de deur, ze kunnen het zich veroorloven lid te worden van een sportvereniging of om een avondje naar het theater te gaan, op vakantie te gaan. Kortom, economische zelfredzaamheid stelt mensen in staat om mee te doen, om te participeren. Er zijn groepen in onze samenleving voor wie economische zelfredzaamheid (nog) niet haalbaar is. Dat zijn mensen die als het ware nog wat stappen moeten zetten voordat ze zover zijn. Dit kan betekenen dat sociale of educatieve redzaamheid op dat moment het maximaal haalbare is.

Mensen zijn zelf verantwoordelijk voor het bewerkstelligen en behouden van een bepaalde mate van zelfredzaamheid. Veel mensen lukt dat, zelfstandig of met behulp van mensen om zich heen. Voor hen die dat niet lukt biedt de gemeente voorzieningen aan om economische en/of maatschappelijke zelfredzaamheid (blijvend) te bewerkstelligen.

1. *Economische zelfredzaamheid*: voorzieningen gericht op arbeidsinschakeling. Dit zijn individuele voorzieningen. Deze voorzieningen worden ingezet om inwoners te ondersteunen bij het bewerkstelligen van economische zelfstandigheid. Deze doelgroep bestaat uit mensen die zich uit eigen beweging melden en/of actief worden geworven door de gemeente (eventueel in samenwerking met maatschappelijke partners). De doelgroep bestaat onder andere uit:

- mensen met een WWB- IOAW- of IOAZ-uitkering (WWB'ers);
- inburgeringsplichtigen en vrijwillige inburgeraars (WI'ers);
- jongeren tot 27 jaar die een beroep doen op de Wet investeren in jongeren (WIJ'ers);
- jongeren van 18 tot en met 22 jaar zonder startkwalificatie (RMC'ers);
- jongeren van 23 tot 27 jaar zonder startkwalificatie die geen beroep doen op de WIJ en niet beschikken over een duurzame positie op de arbeidsmarkt;
- jongeren van 16 en 17 jaar die geen kwalificatieplicht hebben of die dreigen voortijdig de school te verlaten en alsnog een startkwalificatie kunnen behalen door een leerwerktraject;
- inwoners met een gezinsinkomen niet hoger dan 200% van het bijstandniveau die willen werken en die op dit moment niet of niet volledig werken of met werkloosheid bedreigd worden (waaronder nuggers, ANW'ers en UWV'ers voor wie het voorzieningenaanbod van het UWV ontoereikend is). Het gemeentelijk beleid ten aanzien van de eigen bijdrage in de kosten voor re-integratie voor inwoners met een gezinsinkomen niet hoger dan 200% van het bijstandniveau waaronder nuggers, ANW'ers en UWV'ers blijft ongewijzigd (zoals omschreven in het beleidsplan re-integratie 2010).

2. *Educatieve zelfredzaamheid*: voorzieningen gericht op het behalen van een startkwalificatie of anderszins gericht op educatieve zelfredzaamheid. Is in het algemeen een individuele voorziening met soms een collectief karakter.

Zoals in hoofdstuk 3 is beschreven vindt er op provinciaal niveau overleg plaats over de bekostiging voor de individuele gemeenten van het VAVO. In afwachting hiervan, en in afwachting van de behandeling van de voorgestelde wetswijziging in februari 2011, laten wij de mogelijkheid open voor deelname aan het VAVO door inwoners buiten de gemeente Haren. Wordt het VAVO echter uit het participatiebudget gehaald, of wanneer een provinciaal fonds voor het VAVO niet lukt, dan zal de openstelling voor VAVO-deelnemers buiten Haren vervallen.

3. *Maatschappelijke zelfredzaamheid*: voorzieningen gericht op het bewerkstelligen en behouden van maatschappelijke zelfredzaamheid (mogelijk als opstap naar economische zelfredzaamheid). Hieronder vallen zowel individuele voorzieningen als collectieve voorzieningen. De doelgroep die aanspraak kan maken op een individuele voorziening gericht op maatschappelijke zelfredzaamheid bestaat uit:

- mensen met een WWB-, IOAW-, of IOAZ-uitkering (WWB'ers);
- inburgeringsplichtigen en vrijwillige inburgeraars (WI'ers);
- jongeren (tot 27 jaar) die een beroep doen op de Wet investeren in jongeren (WIJ'ers) en jongeren van 18 tot en met 22 jaar zonder startkwalificatie (RMC'ers).

4. *Flankerende voorzieningen*: Tot slot zijn er voorzieningen, die de inzet van bovengenoemde voorzieningen kunnen ondersteunen. Het gaat in meeste gevallen om individuele voorzieningen.

De participatieladder is een instrument om inzichtelijk te maken op welk niveau van zelfredzaamheid iemand zich bevindt. Het doel van het participatiebeleid is om zoveel mogelijk burgers naar een zo zelfstandig mogelijke positie in onze samenleving te begeleiden. Met een cliënt wordt in de intake de mate van zelfredzaamheid bepaald. Vervolgens wordt er een ondersteuningsaanbod gedaan met als doel de zelfredzaamheid op een hoger niveau te brengen. In de tweede helft van 2010 is de participatieladder ingevoerd. In 2011 wordt het gebruik van de ladder verder uitgewerkt in de werkprocessen.

5. Doelgroep

Op basis van de Wet participatiebudget kunnen we een brede doelgroep ondersteunen met participatievoorzieningen. Tot de wettelijke doelgroep behoren alle inwoners van 18 jaar of ouder en van 16 of 17 jaar wanneer geen sprake (meer) is van leer- of kwalificatieplicht of wanneer schooluitval dreigt en een startkwalificatie alsnog behaald kan worden door een leerwerktraject. Vanzelfsprekend vallen alle doelgroepen van de WWB, de WI en de WEB hieronder. Daarnaast hebben we de ruimte om ook anderen participatievoorzieningen aan te bieden.

Wij kiezen voor het aanbieden van verschillende soorten participatievoorzieningen aan de verschillende sub-doelgroepen van het participatiebudget. De prioritering van de doelgroepen ziet er als volgt uit:

- re-integratie van bijstandsgerechtigden ingevolge de WWB, WIJ, IOAW en IOAZ;
- inburgeraars;
- jongeren zonder startkwalificatie;
- laaggeletterden (alfabetisering).

Alle voorzieningen zoals in deze nota worden beschreven worden dan ook met name ingezet voor bovengenoemde doelgroep.

De geboden voorziening moet doelmatig zijn met het oog op het bewerkstelligen en behouden van duurzame economische en/of maatschappelijke redzaamheid. Wij hanteren daarom de volgende criteria bij de toekenning van voorzieningen:

- De aanvrager behoort tot de doelgroep.
- In principe komen alleen inwoners van de gemeente Haren in aanmerking voor een voorziening, slechts in uitzonderlijke situaties kan hiervan worden afgeweken.
- De voorziening of combinatie van voorzieningen vormen de meest efficiënte weg naar duurzaam regulier werk, het behalen van een startkwalificatie of het bewerkstelligen van duurzame maatschappelijke zelfredzaamheid.
- Scholing duurt maximaal 24 maanden, tenzij voor het behalen van een startkwalificatie een langere scholingsperiode noodzakelijk is.

6. Wat willen wij de komende vier jaar bereiken?

Hoe gaan wij vanuit de door ons geformuleerde visie en de bovengenoemde prioritaire doelgroepen ondersteunen? Welke doelstellingen willen wij de komende vier jaar bereiken?

Dit laat zich vertalen in de volgende doelstellingen:

WWB:

- In de beleidsbegroting 2011 is opgenomen dat het streven is om het aantal cliënten WWB (inclusief IOAW en IOAZ) te verlagen naar 157 personen.
- Met het oog op de toekomstige veranderingen is het moeilijk in te schatten hoeveel personen er met ingang van 2012 bij gaan komen als de nieuwe regeling van kracht wordt. Uit cijfers van het UWV werkbedrijf (Bron: Atlas vs Regionale stand wajong sociale verzekeringen UWV) blijkt dat het aantal Wajong uitkeringen in de gemeente Haren bestaat uit 182 cliënten waarvan 174 volledig arbeidsongeschikt zijn. De nieuwe wet zal gevolgen hebben voor de ambtelijke organisatie. Nadere voorstellen volgen zodra hierover meer duidelijkheid is.
- Vooral nog streven wij ernaar om het uitkeringsbestand in 2011 met 15% te verminderen en in de jaren daaropvolgend met 10% per jaar.
- In de beleidsbegroting 2011 is de ambitie uitgesproken om het aantal mensen op traject te verhogen naar 100%. Op traject betekent dat elke cliënt goed is beeld is en regelmatig contact heeft met de gemeente.
- In de beleidsbegroting 2011 is het doel uitgesproken om in 2011 de achterstand in taakstelling huisvesting asielzoekers te halveren. Dit heeft naar verwachting een verhogend effect voor het aantal cliënten WWB en inburgering.
- In principe wordt er geen volledige ontheffing meer verleend voor de arbeidsverplichtingen. Uitgangspunt is dat iedereen in staat is om te participeren, slechts in zeer uitzonderlijke situaties kan hiervan worden afgeweken.

Inburgering:

- Wij willen voor de 2012 en 2013 inzetten op individuele inkoop van de inburgeringstrajecten. Inkoop op basis van maatwerk en niet meer op basis van aanbesteding. In 2011 loopt het contract met het NPC af. Met ingang van 2012 starten met maatwerk inkoop van inburgeringstrajecten.
- Tot 1 januari 2014 zijn er nog voldoende middelen om de inburgeringstrajecten te bekostigen. Wij willen in deze periode zoveel mogelijk inburgeraars in laten burgeren.

WEB:

- Om inwoners beter te kunnen laten participeren op de arbeidsmarkt zetten wij ons in om zoveel mogelijk inwoners een startkwalificatie te laten behalen door het in stand houden van het VAVO voor jongeren tot 23 jaar die buiten de Rutte-route vallen. De omvang van deze groep kan niet worden aangegeven omdat deze jaarlijks verschilt op basis van de wensen van de individuele burgers. Gezien het beperkte educatiebudget is er ruimte voor maximaal 10 deelnemers (prijsspeil 2011).
- Overige belangstellende en of volwassenen die ouder zijn dan 23 jaar kunnen op het VAVO ook nog het diploma voor vmbo theoretische leerweg, havo of vwo halen. Deze groep zal vanuit andere budgetten binnen het Participatiebudget of de Wet Investering Jongeren, deelnemen aan het VAVO. Zo blijft educatie een aanvullen re-integratie instrument.
- Wij willen op basis van het vastgestelde aanbod door de gemeenten directer sturen op deelname aan VAVO trajecten. Hiervoor zullen wij meer sturen op de intake van de mogelijke deelnemers en op het rendement van de cursussen.

- Om voor hoog opgeleide nieuwkomers een goede schakeling naar het HBO of universiteit te bewerkstelligen houden wij het voorbereidend jaar in stand. Op basis van het aantal deelnemers in de afgelopen jaren en het beperkte educatiebudget kan maximaal 1 deelnemer per jaar aan dit educatietraject deelnemen.
- Als voorbereiding op de NT2 cursus voor allochtonen is een alfabetiseringscursus een noodzakelijk voortraject. Ook voor autochtonen willen wij de alfabetiseringscursus in stand houden als belangrijke schakel in het hoger op komen op de participatieladder.
- Dit geldt ook voor een aantal cursussen gericht op het leren van basisvaardigheden.

7. Wat gaan we doen om deze doelen bereiken?

Om bovenstaande doelstellingen te verwezenlijken zetten wij in op verbindingen met aanpalende beleidsvelden. Verbindingen aanpalende beleidsvelden:

- WMO: Vanuit de WMO wordt in 2011 gestart met het onderzoeken van de mogelijkheden voor het opzetten van een klussendienst die eenvoudige werkzaamheden verricht bij mensen thuis, een boodschappendienst die de boodschappen thuis bij ouderen bezorgt en een dienst voor tuinonderhoud van ouderen.
- Armoedebeleid: In Haren hebben wij het Participatiefonds en de bijzondere bijstand als belangrijkste middelen ter bestrijding van de armoede. Deze voorzieningen zijn bij het bevorderen van de participatie voorzieningen om in situaties waarin er sprake is van belemmeringen om te participeren veroorzaakt door financiële problemen in te zetten.
- WSW: De wet sociale werkvoorziening zorgt ervoor dat mensen met een WSW-indicatie terecht komen op een plek die bij hen past. En, daar waar dat kan, bij een gewone werkgever. De WSW maakt het mogelijk dat mensen die (begeleid) willen werken, dat ook daadwerkelijk kunnen doen in een zo normaal mogelijke arbeidsomgeving. Het gaat om mensen met een lichamelijke, verstandelijke of psychische handicap, die op de WSW zijn aangewezen om te kunnen werken. De sociale werkvoorziening is alleen bestemd voor mensen die daar ook echt thuishoren. De toekomstige wet "Werken naar vermogen" biedt naast onzekerheden ook mogelijkheden om de relatie met het participatiebeleid verder vorm te geven.

In het jaarlijks vast te stellen uitvoeringsplan participatie worden de doelstellingen uitgewerkt in concrete acties. Hierin worden de volgende beleidsvoornemens nog sterker dan voorheen vertaald naar de uitvoering:

- Om slagvaardiger te werken richting de arbeidsmarkt moet de focus verlegd worden van de rechtmatigheid (het vaststellen van het recht op uitkering) naar de doelmatigheid (het bemiddelen naar werk). De rechtmatigheid blijft belangrijk, maar de doelmatigheid -de activiteiten richting de arbeidsmarkt- worden steeds belangrijker. De toekomstige ontwikkelingen, zoals "de regeling werken naar vermogen", zal hiertoe een belangrijke impuls zijn.
- Meer externe gerichtheid in plaats van intern gericht werken stimuleren. Door met name op het gebied van re-integratie meer naar buiten te treden middels de aangestelde werkbemiddelaar wordt deze externe gerichtheid vorm gegeven.
- Meer gebruik maken van de kleinschaligheid van Haren en de lokale betrokkenheid. Hiertoe wordt samenwerking gezocht met de lokale partners bestaande uit maatschappelijke instellingen en ondernemend Haren. In het jaarlijks uitvoeringsplan wordt dit geconcretiseerd met plannen, projecten en overige acties.
- Meer zelf uitvoeren op het gebied van doelmatigheid in plaats van trajecten in te kopen; geen ontheffingen van de participatieplicht meer in principe; snellere acties richting werk bij aanvang uitkering.

8. Participatiebudget 2011 tot en met 2014

Begin oktober zijn de voorlopige budgetten per gemeente voor het jaar 2011 gepubliceerd. Dit levert voor de gemeente Haren het volgende beeld op:

Budget gemeente Haren

Begroting	2010	2011
Re-integratiebudget	681.888	639.155
Inburgering WWI	111.233	86.480
Educatie OCW	104.449	75.886
Totaal budget	897.570	801.521

Voor de jaren 2012 tot en met 2014 zijn er nog geen budgetten bekend per gemeente. Wel zijn er in de rijksbegroting voorlopige landelijke budgetten bekend gemaakt:

Landelijke budgetten (voorlopig)

Begroting (x € 1000)	2012	2013	2014
Re-integratiebudget	1.122.160	1.134.160	1.083.160
Inburgering WWI	160.005	73.700	0
Educatie OCW	115.355	115.355	115.355
Totaal budget	1.397.520	1.323.215	1.198.515

Vooralsnog gaan wij er vanuit dat de in deze nota genoemde doelen behaald kunnen worden met het participatiebudget.

Bijlage 1

Financiering en verantwoording Participatiebudget

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de financiering en de verantwoording van het participatiebudget.

Inleiding

Waar gemeenten voorheen te maken hadden met drie geldstromen (WWB-werkdeel, de WI en de WEB), is in de nieuwe structuur van de Wet Participatiebudget sprake van één geldstroom. Gemeenten ontvangen dus één budget vanuit het Rijk. De verantwoording gaat daardoor terug naar één verantwoording. Het participatiebudget is een zogeheten geormerkt budget. Er geldt een reserveringsregeling die inhoudt dat maximaal 25 % van het niet opgemaakte budget meegenomen mag worden naar een volgend jaar. Mocht er daarna nog sprake zijn van een restant dan wordt dat teruggevorderd door het Rijk.

Wat verandert er in de verantwoording?

Voorheen legden gemeenten over de drie wetten afzonderlijk verantwoording af aan het Rijk:

WWB- werkdeel : verantwoording van bestedingen

WEB : verantwoording van bestedingen

WI : verantwoording van prestaties

De verantwoording over het participatiebudget vindt plaats via de systematiek van 'single information en single audit' (sisa). Dat houdt in dat de verantwoording aan het Rijk plaatsvindt via de bijlage bij de gemeentelijke jaarrekening. De gemeente verantwoordt zich in één keer over het gehele budget op basis van het baten-lastenstelsel.

Rechtmatigheid besteding

Gemeenten moeten vanaf 2009 kunnen aantonen dat het participatiebudget rechtmatig is besteed. Dat wil zeggen: besteed aan de in de Wet Participatiebudget genoemde (combinaties van) voorzieningen, die bovendien bestemd moeten zijn voor mensen die behoren tot de doelgroep. De accountant van de gemeente beoordeelt of het budget al dan niet rechtmatig besteed is. Bij deze controle op de rechtmatigheid gaat de accountant na of lasten, baten en balansmutaties tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en de van toepassing zijnde wettelijke regelingen. Voor het aanleveren van de verantwoordingsinformatie wordt gebruik gemaakt van het volgende verantwoordingsmodel:

Reserveringsregeling: overheveling overschot/tekort van voorgaand jaar (t-1) naar huidig jaar (t) <i>(maximaal 25% van het voor dat jaar toegekende budget)</i>	€
Totale lasten Participatiebudget	€
* waarvan bij roc's (en/of educatie)	€
Totale baten Participatiebudget	€
* waarvan bij roc's (en/of educatie)	€
Afwikkeling verantwoording voorgaand verantwoordingsjaar (t-1)	€
Reserveringsregeling: overheveling overschot/tekort van huidig jaar (t) naar volgend jaar (t+1) <i>(maximaal 25% van het voor dat jaar toegekende budget)</i>	€
Terug te betalen aan Rijk <i>(in het jaar niet-bestede bedrag voor zover dat de reserveringsregeling overschrijdt + niet besteed bij roc's en/of educatie)</i>	€

4 Er zijn twee rechtmatigheidsregels: 1. Is het een participatievoorziening? 2. Is de voorziening verstrekt aan een persoon uit die wettelijke doelgroep?

5 Voor de rechtmatigheid van de besteding is het niet noodzakelijk om een aanwezigheidsregistratie per persoon te hanteren. Voorgaande twee regels zijn van toepassing.

Rapporteringtolerantie

De rapporteringtoleranties voor de verantwoording aan het Rijk is 10% van de lasten van de specifieke uitkering (minimaal € 10.000,- – maximaal € 100.000,-). Binnen deze grens hoeft de accountant de rechtmatigheidtekortkomingen niet te rapporteren.

Outputverdeelmaatstaven

De invoering van de Wet Participatiebudget leidt tot ontschotting van de middelen voor educatie, inburgering en re-integratie en tot de introductie van prestatiestimulansen. De beleidsterreinen educatie en inburgering krijgen daartoe een aantal outputverdeelmaatstaven. Door deze outputverdeelmaatstaven is de hoogte van het Participatiebudget voor de gemeente te beïnvloeden. Door op onderdelen relatief hoger te scoren dan andere gemeenten, kan een gemeente invloed uitoefenen op de hoogte van het participatiebudget twee jaar later.⁽⁶⁾ Bij outputverdeelmaatstaven zijn het niet halen van prestaties geen reden om middelen terug te vorderen. De prestaties worden alleen gebruikt voor het bepalen van de verdeling van middelen over gemeenten in een jaar later. Dit mechanisme treedt per 2012 in werking. In 2009 t/m 2011 geldt nog een objectieve verdeling. Overigens blijft 80% van het budget objectief verdeeld.

Noot:

In 2011 gaan de kortingen op het participatiebudget verder. Vorig jaar al werd de meeneemregeling voor re-integratiemiddelen versoerd, wat voor 2011 een bezuiniging van nog eens € 120 miljoen moet opleveren. Ook de middelen voor volwasseneneducatie worden verder teruggeschoefd met € 35 miljoen. Daarmee is in twee jaar tijd het educatiebudget vrijwel gehalveerd. Deze bezuinigingen komen bovenop een miljoenentekort op het budget waarmee de bijstandsuitkeringen moeten worden betaald. In 2010 werden gemeenten geacht een tekort van € 176,7 miljoen voor hun rekening te nemen, en ook voor 2011 wordt weer een groot tekort verwacht.

Bijlage 2.

Afkortingenlijst

ANW	Algemene nabestaanden wet
HAVO	Hoger algemeen vormend onderwijs
HBO	Hoger beroepsonderwijs
IOAW	Inkomensondersteuning oudere en arbeidsongeschikte werknemers
IOAZ	Inkomensondersteuning oudere en arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen
MBO	Middelbaar beroepsonderwijs
NPC	Noorderpoort
NT2 I	Nederlands als tweede taal niveau 1
NT2 II	Nederlands als tweede taal niveau 2
OCW	Ministerie van onderwijs cultuur en wetenschappen
RMC	Regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten
ROC	Regionale opleidings centra
Rutte-route	Bij de Rutte-route is er sprake van bekostiging van het VAVO via het voortgezet onderwijs. Leerlingen blijven ingeschreven op de school voor voortgezet onderwijs maar bezoeken het VAVO. De scholen voor het voortgezet onderwijs hevelen hun ontvangen leerlingbudget voor deze leerling over naar de school die het VAVO verzorgt.
UWV	Uitvoeringsinstituut weknemersverzekeringen
VAVO	Voortgezet algemeen volwassenen onderwijs
VMBO	Voortgezet middelbaar beroepsonderwijs
VWO	Voortgezet wetenschappelijk onderwijs
Wajong	Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten
WEB	Wet educatie en beroepsonderwijs
Wi	Wet inburgering
WIJ	Wet investeren in jongeren
WSW	Wet sociale werkvoorziening
WWB	Wet werk en bijstand